

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

V. De impedimentis Matrimonii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

inter baptizatos: nam matrimonia infidelium consummata, etsi dissolvi nequeant, quamdiu uterque conjunx permanet in infidelitate, aut quando uterque ad fidem convertitur; si tamen unus eorum ad fidem Catholicam convertatur, & baptismum suscipiat, & alter in infidelitate perseverans, cum eo habitare renuat, aut nolit habitare sine contumelia Creatoris, vel pertrahatione ad peccatum mortale, potest fidelis cum alio nuptias contrahere, ut patet *ex cap. quanto, & ex cap. Gaudemus, de divortiis*. Cum enim in eo casu fidelis teneatur vitare consortium infidelis, & Christus aliunde nolit obligare recens conversos ad fidem, ad perpetuam castitatem: quam non omnes capiunt, *Matth. 19.* hoc enim grave onus esset, & suavitati legis Evangelicæ parum consentaneum; congruum fuit, ut in favorem fidei, quæ conjugio præstat, possit fidelis matrimonium dissolvere cum priori conjuge, & alteri de novo contrahere.

CAPUT V.

De impedimentis Matrimonii.

RESOLUTIO I. *Quædam sunt impedimenta Matrimonii, quæ dicuntur impediendi tantum; quia scilicet impediunt, ne Matrimonium licite contrahatur: contractum tamen non irritant.* Ea his versibus comprehenduntur;

Ecclesie vetitum, nec non tempus feriatum:

Atque Catechismus, sponsalia, juncto votum,

Incestus, raptus sponsatæ, mors mulieris,

Susceptus propria sobolis, mors presbyteralis:

Vel si pœniteat solemniter, aut monialern

Accipiat, prohibent, hæc conjugium sociandum.

Quid autem per singulas particulas intelligatur, paucis accipe. In primis per *Ecclesie vetitum*, intelligitur interdictum Episcopi, vel alterius potestatem habentis, quo prohibetur ex rationabili & legitima causa,

causa, ne intra aliquod tempus, matrimonium inter hos, aut illos ineatur.

Secundò, per tempus feriatum, intelligitur tempus Adventus usque ad Epiphaniam, & tempus Quadagesimæ, currens à feria quarta Cinerum, usque ad octavam Paschæ inclusivè. Incipit autem Adventus à media nocte, quæ præcedit primam diem Dominicam illius, & Quadagesimæ, à media nocte, quæ præcedit diem Cinerum.

Tertio, per Catechismum intelligitur cognatio olim contracta ab eo, qui tenebat puerum in Catechismo, id est, qui tenens puerum respondebat pro illo, ad interrogata Sacerdotis baptizantis. Verùm talis cognatio, ex probabiliore sententiâ, ablata est per Concilium Trident. *sess. 24. de matrim. cap. 2.* ubi expressè statuitur, cognationem spirituales non contrahi, nisi inter personas ibi enumeratas, in quarum numero non ponuntur ii, qui tenent in Catechismo, nisi iidem sint patrini.

Quarto, per sponsalia intelligimus promissionem futurarum nuptiarum alicui factam, ut constet ex supradictis. Qui enim cum aliqua sponsalia contraxit, non potest sine peccato mortali, cum alia matrimonium inire, nisi ex iusta causa, promissionem priori factam dissolvat: nihilominus si matrimonium cum posteriori contrahat; sponsalibus legitime non solutis, illud validum erit; quia hoc impedimentum non dirimit contractum, sed tantum contrahendum impedit, sicut & alia de quibus nunc agimus.

Quinto, per votum intelligimus simplex castitatis votum: illud enim matrimonium contrahendum impedit, sed contractum non dissolvit. Et idem dicendum est de voto ingrediendi Religionem, aut suscipiendi ordines sacros; aut nunquam nubendi, quibus meritò ab omnibus annumeratur, iuramentum de his rebus.

Sextò, per incestum intelligimus copulam carnalem,

scienter

scienter habitam à viro, cum consanguineis suæ uxoris, usque ad secundum gradum; vel ab uxore, cum consanguineis viri. Non incurritur tamen hoc impedimentum per incestum cum propriis consanguineis, neque etiam cum cognata legali, aut spiritali. Porro qui hoc impedimentum contrahunt, non possunt licitè mortuo conjugē, cum alio matrimonium inire. Si tamen secus faciant, matrimonium tenet.

Septimò, per raptum sponsatæ intelligimus, raptum sponsæ alienæ: ejusmodi enim raptus, copula subsecuta, impedit quominus raptor cum rapta, post mortem viri, aut cum alia quacunque matrimonium legitimè inire possit, nisi præhabeat dispensationem. Et similiter, sponsa raptui assensum præbens, non potest sive raptori, aut alteri nubere. Cæterum hæc pœna non extenditur ad fœminam, alieni sponsi raptricem, quia jura tantum loquuntur de raptu sponsæ alienæ, neque considerant extraordinarios casus, qualis est, quod fœmina virum rapiat.

Octavò, per mortem mulieris, intelligimus intersectionem propriæ uxoris, non quidem animo cum alia contrahendi factam: per illam enim dirimitur matrimonium contractum, ut infra dicetur; sed ex ira, vel odio, aut vindicta ob patratum adulterium. Quamvis enim juxta leges civiles, qui uxorem in adulterio deprehensam, propria authoritate interficit, nulla pœna plectatur; quia tamen peccat mortaliter, à jure canonico, imponitur illi pœna, ut ad alias nuptias transire non possit.

Nonò, per susceptum propriæ sobolæ, intelligitur levatio proprii filii de sacro fonte, facta animo insidiandi matrimonio, id est, privandi alterum conjugem debito conjugali, ratione affinitatis spiritalis ex ea susceptione inter eos orta. Qui enim eo animo filium suscipit, justè meretur, ut si uxori supervixerit, ad alias nuptias transire non possit.

Decimò, per mortem presbyteralem, intelligitur occi-

sio

fito presbyteri, privata autoritate, & injustè facta: qui enim ita interficit presbyterum, ad quem spectat matrimonio interesse, meritò illi interdicitur matrimonium: dummodo convictus sit criminis in iudicio, quia iura convictionem exigunt, quæ non habet locum nisi in foro contentioso; cum in foro pœnitentiæ accusator, & testes externi defint, & solus pœnitēs sustineat personam rei, accusatoris, & testis.

Undecimò, pœnitentia solemnis impediēbat olim matrimonium, quamdiu durabat; nunc vero, quia non amplius est in usu, illud impedimentum cessavit.

Duodecimò, qui matrimonium init cum moniali professæ, quam talem esse non ignorat, non solum invalidè cum illa contrahit, sed etiam illicitè cum quacunque alia, quamquam non invalidè.

Notandum, hoc loco, prædicta impedimenta, exceptis interdicto, sponsalibus, & voto, communiter non observari, ut recentiores aliqui advertunt. Quare iis innodati non peccant, etsi matrimonium ineant, sine dispensatione.

RESOLUTIO II. *Alia sunt impedimenta matrimonii, quæ dirimentia appellantur, eo quod non tantum impediunt, ne matrimonium licitè contrahatur; sed etiam irritant contractum; ita ut contrahentes separari debeant, nisi iterum validè contrahant.*] Ea verò sequentibus versibus, comprehenduntur.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si fortè coire nequibus:

Si Parochi, & duplici desit præsentia testis,

Raptave sit mulier, nec parti redditatuta,

Hæc faciēda vetant connubia, facta retractant.

Primum impedimentum est error, quo nomine intelligitur error personæ, qui tunc contingit in matrimonio, quando una persona supponitur pro alia, verbī causa, Lia pro Rachēle. Tunc autem matrimonium non valet, quia vir non intendit ducere Liā præsentē, sed Rachēlē absentiē, quæ promissa fuerat. Secus

dicendum, quando error cadit in solam qualitatem personæ, ut si contrahas cum Rachele paupere, quā divitem existimabas: tunc enim validum est matrimonium, nisi consenseris tantum sub illa conditione, si dives es: quia deficiente conditione, deficit consensus sub ea elicitus.

Secundum impedimentum est *conditio servilis*, cuius ignorantia irritat matrimonium, quando liber contrahit cum serva, quam putabat liberam: aut vice versa, libera cum servo, quem liberum esse existimabat. Excipe, nisi servus per contractum fiat liber ex concessione domini, aut etiam nisi servitus brevi finienda sit, quia parum pro nihilo reputatur.

Tertium impedimentum est *votum solemne castitatis*, in religione approbata emissum: per illud enim irritari matrimonium postea contractum, statutum est in Concilio Trident. *sess. 24. can. 9.* & satis constat ex praxi Ecclesiæ, & cōmuni piorum omnium sensu.

Quartum impedimentum est *cognatio*, quæ triplex est, carnalis, spiritualis, & legalis. Carnalis reperitur inter consanguineos, & irritat matrimonium, usque ad quartum consanguinitatis gradum inclusive: spiritualis contrahitur in administratione Baptismi, & Confirmationis, ut patet ex supradictis, solvitque matrimonium inter personas, quæ ejusmodi cognationem contraxerunt. Legalis verò oritur ex adoptione perfecta, qua quis extraneum eligit in filium, aut filiam: nepotem, aut neptem, &c.

Ubi observandum est, triplicem esse cognationem, ex adoptione ortam, nimirum paternitatem legalem, fraternitatem legalem, & affinitatem legalem: quarum prima habet locum inter adoptantem, adoptatum, & adoptati filios, & nepotes usque ad quartam generationem. Secunda inter filios naturales, & legitimos adoptantis, & adoptatum ipsum, quæ durat tantum, quamdiu filius naturalis, & adoptivus manent sub potestate patris. Quò fit ut ea solvatur mortuo patre, aut alterutro ex filiis emancipato. Tertia inter
adopta-

adoptantem, & uxorem adoptati, item inter adoptatum, & uxorem adoptantis. Arque hæc cognatio est perpetua, sicut & prima, quantumvis adoptio solvatur; ita ut adoptans nunquam possit nubere uxori adoptati, neque adoptatus, uxori adoptantis.

Quintum impedimentum est *crimen*, quod duplex est, homicidium & adulterium. Porro ut homicidium inducat hoc impedimentum, requiritur primo, ut occidatur conjux, sive vir, sive foemina. Secundo, ut ii qui post mortem conjugis simul nubere volunt, in eam necem simul conspiraverint, nisi homicidium, conjunctum sit cum adulterio: tunc enim satis est unus conspiratio. Tertio, ut conjugem occiderint eo animo, ut inter se postea matrimonium contraherent, aut saltem alter eorum hoc intenderit.

Adulterium etiam, ut prædictum impedimentum inferat, nonnullas condiciones exigit, vel ut adulterans occidat proprium conjugem, vel ut eo vivente, per verba de presenti, ducat illum cum quo adulteravit, vel certè promittat se, post mortem conjugis, cum ducturum. Simplex enim adulterium, si cum altero ex illis peccatis conjunctum non sit, non impedit quominus matrimonium, inter adulteros contractum, valeat.

Sextum impedimentum est *cultus disparitas*, quando scilicet baptizatus, sive Catholicus sit, sive hæreticus, matrimonium init cum non baptizata, aut vice versa: matrimonium enim inter illos contractum, nullius est roboris; etsi persona nondum baptizata, sit Catechumena & fidelis, ut omnes probant ex antiquissima traditione, & praxi Ecclesiæ.

Dixi sive Catholicus sit, sive hæreticus: nam non tantum Catholicus, sed ille etiam, qui postquam baptismum suscepit, fidem Catholicam abjicit, subditus est Ecclesiæ legibus. At verò Ecclesia irritat matrimonium contractum inter baptizatum, & non baptizatam; quare si hæreticus contrahat cum non baptizata, dubium non est, quin illius matrimonium irritum sit.

Neque obest quod Ecclesia non habeat potestatem in hominem non baptizatum: satis enim est, quod baptizatus illius subdatur legibus. Quia eò ipsò quod eum inhabilem reddit, ad validè contrahendum cum non baptizata, irritatur matrimonium; quippe quod non potest consurgere, nisi inter duos habiles ad contrahendum.

Sed quid dicemus, de matrimonio Catholici cum hæretica? *Respondeo breviter primò*, tale matrimonium esse validum, ut constet ex praxi Ecclesiæ, quæ non declarat illud esse irritum, neque matrimonio conjunctos jubet separari. Quod si contrarium in quibusdam locis juris canonici videtur innui, dicendum est, ibi tantum prohiberi ejusmodi matrimonium, non irritari.

Respondeo secundò, Catholicum contrahentem cum hæretica, peccare mortaliter, per se loquendo, eo quod in re gravi violat præceptum Ecclesiæ, quæ iusta de causa vetat tale matrimonium, tum ne conjux fidelis subvertatur, tum ne proles in hæresi educetur. Ex consuetudine tamen variis in locis recepta, & à summis Pontificibus tolerata, qualis viget in nostra Gallia, probabile est tale matrimonium sine peccato contrahi posse.

Septimum impedimentum est *vis, seu coactio liberæ voluntatis*, ad validitatem matrimonii necessariæ, repugnans. Verùm de hoc impedimento satis superque à nobis actum est capite præcedenti, resolutione, qui locus consulendus est.

Octavum impedimentum est *Ordo sacer*, de quo notandum est, ejusmodi ordinem irritare matrimonium postea contractum, ut statuitur in variis locis juris canonici, ac novissimè in Concilio Trident. *sess. 24 de matrim. can. 9.* Quod generatim intelligendum est tam de Latinis, quàm de Græcis, apud quos semper matrimonium post sacrum ordinem contractum, irritum fuit. Quanquam in eo discrepant Græci, à Latinis, quòd illi si post matrimonium, ordinem

sacrum.

sacrum suscipiant, possunt licite matrimonio uti, extra tempus quo altari deserviunt. Isti vero, si post matrimonium valide contractum, ad Ordines sacros ascendant, ab usu matrimonii perpetuo abstinere debent.

Nonum impedimentum, quod vocatur *ligaminis*, confurgit ex matrimonio legitime contracto: qui enim cum una valide contraxit, non potest aliam, priore vivente, ducere. Quod ita intellige, ut neque liceat secundam ducere, neque si ducatur, matrimonium cum ea initum valeat, etsi prius matrimonium ratum sit duntaxat.

Hic porro *duo observanda sunt*; primò ob nullam mariti absentiam, etiam si de illius morte dubitetur, possit uxorem alteri nubere. Jus enim civile statuens, feminam posse cum alio contrahere, postquam maritum, de cuius vita dubitat, quadriennio, vel quinquennio expectavit, à jure canonico correctum fuit, tum quia in dubio, melior est conditio possidentis, tum quia periculum est, ne secundo nubens, adulterium perpetret, & sacramentum invalidè usurpet; nullum autem tale est periculum, si diutius expectet, neque de novo contrahat.

Observandum secundo, si contingat mulierem, postquam matrimonium cum secundo contraxit, certo scire, proprium maritum vivere, eam debere abstinere à consortio alterius: ita ut neque petere, neque ei debitum reddere liceat, quamvis per sententiam Judicis ad hoc impellatur. Si vero probabiliter dubitet eum vivere, debitum quidem petere non potest, etiam si post adhibitam moralem diligentiam, dubia remaneat: at tenetur illud reddere, nisi petens in simili dubio versetur. Quod si id suspicetur, sine ullo rationis fundamento, debet suspicionem deponere, & cum eo, cui de novo nupsit, ut cum vero conjugē, quoad petitionem, & redditionem debiti, se gerere.

Decimum impedimentum est publica honestas, quæ nihil aliud est, quam propinquitas ex sponsalibus

proveniens, robur trahens ab Ecclesiæ institutione, propter honestatem ejus. Æquum enim est, & honestati congruum, ut quia in sponsalibus matrimonium inchoatur, non possit qui cum aliqua sponsalia init, per verba de futuro, cum illius consanguineis matrimonio copulari. Quare Ecclesia statuit, ut ejusmodi sponsalia essent sufficiens impedimentum, ad dirimendum subsequens matrimonium, contractum inter sponsum, & consanguineas sponsæ, etiamsi sponsa moriatur, antequam matrimonium per verba de præsentī celebraverit. Et idem dicendum de sponsa, respectu consanguineorum sponsi. Qui tamen sponsalia tantum promittit, non incurrit hoc impedimentum.

Notandum est autem primo ex Concilio Trid. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 3. tolli impedimentum publicæ honestatis, quoties sponsalia invalidè celebrantur, quacumque ex causa proveniat ejusmodi invaliditas. Secundo, quando sponsalia validè fiunt, impedimentum illud extendi tantum, usque ad primū gradum. Unde sequitur Titium, si invalidè cum Berta sponsalia, per verba de futuro contraxit, posse jam validè nubere consanguineis Bertæ, etiam in primo gradu constitutis, nimirum matri, aut filiæ, aut sorori illius. Si verò sponsalia validè contraxit cum Berta, potest validè matrimonio copulari, cum omnibus consanguineis illius, iis exceptis, quæ in primo gradu constitutæ sunt.

Porro si sponsalia validè contracta, de consensu utriusq; partis solvuntur, censentur invalida, ut declaravit sacra Congregatio Cardinalium. Quare tunc nō inducitur impedimentum publicæ honestatis, & consequenter potest Titius validè contrahere, etiam cū aliqua ex consanguineis Bertæ, in primo gradu.

Dices, quid fiet si Titius, postquam sponsalia de futuro cum Berta contraxit, cum illius sorore matrimonium de præsentī contrahat? Nam quatenus validè cum Berta sponsalia contraxit, non potest cum illius.

illius sorore validè matrimonium inire, propter impedimentum publicæ honestatis. Quatenus verò cū sorore matrimonium contraxit, non potest propter idem impedimentum, ipsi Bertæ nubere. Quid ergo faciet Titius?

Respondeo cum distinctione : nam vel Titius matrimonium consummavit cum sorore Bertæ, vel non, si non consummavit, tenetur fidem servare Bertæ, & cum ea contrahere: matrimonium enim cum sorore Bertæ initum, non potuit inferre impedimentum publicæ honestatis, dirimens sponsalia præcedētia, ut dictum est. Quin potius vi sponsaliorum præcedētium, matrimonium subsequens nullius est valoris.

Si autem Titius matrimonium consummavit, cū neutra matrimonium validè inire potest. Non cum Bertæ ipsa, quia jam affinitatem, quæ est impedimentum dirimens, cum ea contraxit, ob copulam quam habuit cum sorore illius: at neque etiam sorori Bertæ validè nubere potest, propter impedimentum publicæ honestatis, ex sponsalibus cum Bertæ initis, ortum.

Undecimum impedimentum est *affinitas*, quæ nihil aliud est quàm propinquitas orta inter Titium, & consanguineos Bertæ; & vice versa, inter Bertam, & consanguineos Titii, idque ob carnalem copulam inter utrumque habitam: cū enim per hanc copulam Titius, & Bertæ fiant quodammodo una caro, consequenter consanguinei unius contrahunt cognationem quandam affinitatis cum alio, quo fit ut omnes consanguinei Bertæ, sint affines Titio, in eodem gradu, in quo consanguinitatem cum Bertæ participant. Et è contrà consanguinei Titii sint affines Bertæ, in eodem gradu, in quo sunt consanguinei ipsi Titio.

Ubi nota 1. ex jure novo, hoc impedimentum non extendi ultra quartum gradum; ita ut sicut potest Titius validè contrahere cum propria consanguinea, in quinto gradu, ita & mortuâ uxore, cum consanguineis illius, in eodem gradu, matrimonium inire potest. Imò si affinitas orta est ex copula fornicaria, in-

ter Titium, & consanguineas Bertæ, potest ille validè, & licitè cum earum aliqua contrahere, in tertio gradu, ex Concilio Trid. *sess. 24. de reformat. matrim.* ubi impedimentum affinitatis, ex fornicatione contractum, restringitur ad eos qui in primo, aut secundo gradu junguntur. Quod ita intelligendum, ut non modo affinitas illa non irritet matrimonium, in tertio gradu postea contractum; sed etiam ut neque contrahendum impediat, ut declaratum fuit à Pio V. in motu proprio, qui incipit, ad Romanum Pontificem.

Nota 2. Illud esse discrimen, inter eum qui cognoscit consanguineam propriæ uxoris, in tertio gradu, & illum qui cognoscit consanguineam, in eodem gradu, illius cum qua fornicatus est, quod prior committit incestum, non posterior. Ratio discriminis est, quia non potest aliquis validè matrimonium inire, cum consanguinea uxoris in tertio, aut quarto gradu, potest autem cum consanguinea tertii gradus, illius quam fornicariè cognovit. Ex eo autem quod non potest quis, matrimonium inire cum sibi affini, accessus ad eam specialiter prohibetur, & constituit speciem luxuriæ, à simplici fornicatione distinctam, non autem eo præcisè quod sit affinis. Cum ergo non possit quis validè contrahere, cum consanguinea uxoris, intra quartum gradum, possit autem in tertio & quarto, cum consanguinea alterius, cum qua fornicatus est, hinc fit ut copula cum priori habita, sit incestus, non autem habita cum posteriori.

Nota 3. Affinitatem dirimere duntaxat matrimonium postea contractum: nam si matrimonium præcedat, & postea contrahatur affinitas cum conjugè, per copulam sequentem, habitam cum consanguinea illius, in eo casu non dirimetur matrimonium, antea validè contractum; adulter tamen non poterit licitè debitum petere à conjugè, sive incestus sit occultus, sive publicus, nisi præhabita dispensatione, quam Episcopus dare potest.

Duo-

DE ORDINE ET MATR. CAP. V. 371

Duodecimum impedimentum est, *impotentia*, quæ si sit perpetua, sequens matrimonium dirimit, undecumque proveniat. Dicitur autem perpetua, quando nulla humana arte, aut citra periculum vitæ, aut sine peccato, aut sine evidenti, & extraordinario miraculo tolli nequit. Qualis non est quæ tollitur per Exorcismos, vel Orationes Ecclesiæ ad hoc destinatas. Quod si impotentia sit temporalis, per eam matrimonium superveniens non irritatur, spectato jure naturæ. Quanquam ex jure Ecclesiastico, Matrimonia impuberum irritantur, ob impotentiam temporalem. Dixi impotentiam perpetuam dirimere sequens matrimonium: si enim matrimonio superveniat, illud non dirimit, etsi ratum tantum sit. In dubio autem, an impotentia præcesserit, an non, judicandum est præcessisse, si proveniat ab intrinseco: secus vero esse, si ex maleficio, aliave causa extrinseca oritur. Quia quod à natura inest, semper esse præsumitur, non autem quod advenit ab extrinseco, nisi oppositum probetur.

Decimum tertium impedimentum est, *defectus præsentia Parochi, & duorum testium*, in iis saltem locis, ubi receptum est Concilium Trid. Verum de isto impedimento *cap. præcedenti resol. 6.* sufficienter actum est, neque hic aliquid de novo, ibi dictis adjiciendum occurrit.

Decimum quartum impedimentum est, *raptus mulieris*, ut liquet ex Concilio Trident. *sess. 24. de matrim. cap. 6.* ex quo loco quatuor colliguntur. Primo matrimonium irritum esse, si raptor contrahat cum raptâ quamdiu ipsa manet in illius potestate; secus, si ei nubat, quando est ab illo separata, & in loco tuto, ac libero constituta. Secundo, raptorem sive raptam, ducat, sive non, esse ipso jure excommunicatum: Itemque auxilium, consilium, & favorem præbentes. Terzio, eos omnes per sententiam Judicis, declarandos esse perpetuo infames, & dignitatum omnium incapaces, & si clerici sint, à proprio gradu dejecti. Quod

Quartò, raptorem per sententiam iudicis cogendū, ut raptā, juxta illius conditionem, sufficienter dotet.

Ut autem ista locum habeant, *requiritur primò* ut raptor foeminam rapuerit, eo animo ut ipsemet cum illa matrimonium contrahat. Quare si eam rapuit, solius fornicationis causa, & postea mutuo consensu simul contrahant, matrimonium valet, & raptor dictas pœnas non incurrit, ex eo communiori sententia. Quia pœnæ illæ inducuntur à Trid. contra raptos, violantes libertatem matrimonii. At ille, qui ob simplicem fornicationem, foeminam abducit, non censetur officere libertati matrimonii.

Secundò requiritur, ut raptor ipse velit cum raptā contrahere. Unde si eam rapiat ea intentione, ut quidam alius de re non cogitans, aut certè nullo modo per se, aut per alios cooperans, illam ducat in uxore pœnas illas non incurrit; & si raptā consentiat in matrimonium illius, cujus gratia raptus factus est, nuptiæ sunt firmæ & validæ, eo quòd non sunt contractæ inter raptorem, & raptam. Si tamen ex mandato illius, foemina raptā fuisset, matrimonium esset nullum; quia jam ille communi iudicio, vetus raptor censeretur, esto physicè ad raptum non concurrisset.

Tertiò requiritur, ut foemina nolens, & renitens abducatur: nam ubi abductio violenta non est, raptus locum non habet. Unde si è domo extrahatur volens, & raptui consentiens, aut dolo circumventa, aut precibus inducta, raptor dictas pœnas non incurrit, & matrimonium inter eos contractum valet, si aliunde nihil obstat illius valori. Si tamen foemina consentiat, & parentes, vel alii, sub quorum est potestate, dissentiant, matrimonium nō tenet; quia etiam tunc raptus verè locum habet, eò quòd infertur vis potestati, quam parentes habent in raptam. Quòd si parentes id ignorant, tunc matrimonium valet; quia cum desit violentia, abductio foeminae consentientis raptus dici non potest.

Quartò

Quarto non refert, qualis foemina sit quæ abducitur, an virgo, an corrupta, an conjugata, an soluta, &c. Decretum enim de qualibet foemina rapta procedit, si excipias sponsam de futuro, quæ volens è domo parentum, à proprio sponso abducitur: talis enim raptus jure communi, quod Tridentinum non corripuit, à dictis poenis liberatur, cap. penult. De raptoribus, modo fiat animo contrahendi matrimonium: ad hoc enim spõsus jus aliquod acquisivit, per spõsalia.

Tandem illud decretum, ex communi sententia nõ intelligitur de foemina virum rapiente, tum quia leges non respiciunt casus rarissime advenientes; tum quia in odiosis foeminum sub masculino non continetur. At Concilium Trid. meminit solius raptoris, ut ex textu allato pater. Unde validum erit matrimonium inter raptricem, & raptum, etsi hic sit in illius potestate constitutus; dummodo cœtera, ad validitatem matrimonii necessaria, adsint.

RESOLUTIO III. *Potest summus Pontifex validè dispensare in impedimentis omnibus, quæ jure Ecclesiastico matrimonium dirimunt.*] **RATIO EST,** quia Princeps potest validè dispensare in sua lege. At summus Pontifex est Princeps, & superior totius juris Ecclesiastici: ergo in eo validè dispensare potest, atque adeò in impedimentis, ex solo jure Ecclesiastico matrimonium dirimentibus.

Quo loco duo notanda sunt. Primo, ut Pontifex validè dispenseret in illis impedimentis matrimonii (idem dic de aliis omnibus quæ ad legem Ecclesiasticam pertinent) non requiri rationabilem causam dispensationis, quia lex aliqua non aliter obligat, quam Legislator eam ferens velit illam obligare. Quare si Pontifex nulla rationabili causa inductus velit ut quis, non obligetur ea lege Ecclesiastica, qua matrimonium cum tali impedimento dirimitur, ille à tali obligatione immunis erit.

Ut autem legitima sit dispensatio, justa aliqua causa eam concedendi necessaria est, & Pontifex aliter

dispensans, peccat contra justitiam distributivam, quæ postulat ut onera æqualiter distribuantur, inter partes ejusdem reipublicæ (in cujus commodum ea potestas illi à Deo concessa est) nisi justa de causa aliquis dispensari debeat. Utens etiam tali dispensatione, peccat contra legem naturæ, secundum quam partes toti se conformare debent, nisi certa ratio aliud exigat. Eorum tamen peccatum non est mortale, nisi per accidens, ratione scandalii aut gravis alterius incommodi, inde orti.

Secundo nota illud esse discrimen inter summum Pontificem, & eos qui ab illo habent potestatem dispensandi, in impedimentis dirimentibus matrimonio, quod ille valide, illicitè tamen, sine rationabili causa dispensat, in ejusmodi impedimentis, ut dictum est. At verò alii, non modo illicitè, sed etiam invalide in illis dispensant, nisi justa causa adsit. Cujus ratio est, quia sicut Pontifex non potest, sine culpa, dispensare in impedimentis prædictis, quando nulla rationabilis causa intervenit, ita non potest alteri licitè dare facultatem dispensandi, sine justa causa. Quare nisi aliud aperte constet, semper credendum est Pontificem non concedere alicui, facultatem illam dispensandi, nisi rationabilis causa occurrat; ac proinde eum, cui potestas dispensandi demandata est, invalide eam uti, si nulla justa dispensationis causa interveniat.

RESOLUTIO IX. *Non potest Episcopus ordinariè in impedimentis dirimentibus matrimonii dispensare.* **RATIO EST,** quia non potest inferior ordinariè dispensare in lege superioris; impedimenta autem prædicta sunt induta, vel à summis Pontificibus, vel à Conciliis generalibus. Quare Episcopus, qui est illis inferior, in dictis impedimentis dispensare nequit.

In causa tamen necessitatis, concedunt communiter Authores, Episcopum in impedimentis dirimentibus, in foro interno dispensare posse, si nimirum impedimentum sit occultum, & matrimonium publicum, bonæque fide contractum, & conjuges sine gravi scandalò

dalo separari nequeant, vel non sit facilis aditus ad Pontificem. *Et ratio est*, quia verisimile est, Pontificē in eo casu, nō sibi reservare potestatem dispensandi; in impedimētis matrimonii, cum talis reservatio, ob legitimā & suāvem Ecclesię gubernationē, fieri debeat.

Dixi; & bona fide contractum, nam si mala fide contractum sit ita scilicet, ut quis non modo sciat, se verbi causa, accessisse ad consanguineam illius, quam postea duxit in uxorem; sed etiam ex ea copulā, ortum fuisse impedimentum, dirimens sequens matrimonium, Episcopus in eo impedimento dispensare nequit, ut manifestē constat ex Concilio Trid. sess. 23. de marr. 5. Sufficit tamen bona fides alterius conjugum, quia æquum non videtur, ut ob alterius peccatum, innocens puniatur.

CAPUT VI.

De obligationibus Matrimonii.

RESOLUTIO I. *Conjuges non tenentur per se loquendo debitum petere, tenentur tamen reddere ex iustitia.*] **RATIO PRIORIS PARTIS EST**, quia liberum est unicuique juri suo renunciare, *ex cap.* Si de terra, de Privilegiis, quod saltem verum est, quando tali renunciatione nulli alteri fit injuria: at conjuges non petendo debitum, nulli faciunt injuriam, quia etsi tali juri renuncient, tenentur alteri conjugi debitum reddere, quod satis est. Per accidens tamen contingere potest, ut conjux debitum teneatur petere, si nimirum putat, illud moraliter esse necessarium ad vitandam incontinentiam in alio conjugē.

Ratio posterioris partis est, quia ex iustitia tenetur quisque alteri reddere, quod suum est; at corpus uxoris ad virum pertinet, in ordine ad usum matrimonii; & vice versa corpus viri ad uxorem: Ergo uxor tenetur debitum reddere viro petenti, & vir uxori. Hinc illud Pauli 2. Cor. 7. uxori vir debitum reddat, similiter autem & uxor, viro, &c.

Quo loco *observandum est* primò, hanc resolutionem procedere, non modo quando debitum expresse, sed